

Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier – kommentarer til regelverk

Kommentarer og utdypende forklaringer til forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier.

Gå til innhold

Innledning

Bruk av skogfond

Miljøhensyn

Gebyr

§ 1-1 Formål

§ 1-2 Definisjoner

§ 1-3 Virkeområde

§ 2-1 Søknadsplikt

§ 2-2 Krav om konsekvensutredning og forhåndsgodkjenning

§ 2-3 Innholdet i søknaden

§ 3-1 Uttalelser

§ 3-2 Vedtakets innhold mv.

§ 3-3 Vilkår

§ 3-4 Melding om avsluttet arbeid og ferdiggodkjenning mv.

§ 4-1 Klage

§ 4-2 Tilsyn og kontroll

§ 4-3 Dispensasjon

§ 4-4 Straff

§ 4-5 Øvrige sanksjoner

§ 4-6 Ikrafttredelse mv.

Innledning

Forklaringer og definisjoner

Forskjellen på en landbruksvei og skogsvei

Landbruksvei inkluderer alle veier i tilknytning til landbrukseiendommen der hovedformålet er landbruk. Skogsveiene er de landbruksveiene som brukes i tilknytning til drift og forvaltning av skog, eller kort fortalt de veiene det transporteres tømmer på.

Hva bestemmer hvilket regelverk søknaden skal behandles etter

Hvis nytten av veien til landbruksvirksomheten (landbruksnytt) er over 50 prosent, så gjelder forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier. Andre private veier behandles etter lov om planlegging og byggesaksbehandling (*plan- og bygningsloven*), fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Bruk av skogfond

Regler for bruk av skogfond på landbruksveier

Skogfond kan brukes til bygging, ombygging og opprusting av alle permanente skogsveier på en landbrukseiendom som er godkjent etter landbruksveiforskriften. For vedlikehold gjelder skogfundsordningen kun for skogsbilveier, ikke traktorveier og andre enklere veier.

Miljøhensyn

Krav til miljøhensyn når man bygger landbruksvei

I landbruksveiforskriften som er hjemlet i skogbrukslova og jordlova, er formålet å sikre at planlegging og bygging av landbruksveier skjer på en måte som skal gi landbruksfaglige helhetsløsninger. Det skal samtidig legges vekt på hensynet til miljøverdier som naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv, hensynet til fare for flom, erosjon og løsmasseskred, samt andre interesser som blir berørt av veiframføringen. I alle veisakene skal det gjøres vurderinger etter *naturmangfoldsloven*. I *forskrift om berekraftig skogbruk*, § 5, står det at verdiene i viktige livsmiljø og nøkkelbiotoper skal tas vare på i henhold til *Norsk PEFC skogstandard*.

Motorkjøretøy ved gjeting, tilsyn og sankning av husdyr

Motorkjøretøy kan brukes på traktorveier, samt på enkle permanente veier som er godkjent etter landbruksveiforskriften, i forbindelse med gjeting, tilsyn og sankning av husdyr. Dette er en nødvendig del av primærnæringsutøvelsen og kan forsvares når dette vurderes opp mot de interesser motorferdselloven skal ivareta. Dette er avklart i et **felles brev** (27.04.2017) fra Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet.

Gebyr

Det er ikke hjemmel i landbruksforskriften for å innføre gebyr for å behandle søknader om bygging av landbruksvei.

§ 1-1 Formål

§ 1-1

Formålet med denne forskriften er å sikre at planlegging og bygging av landbruksveier skjer på en måte som skal gi landbruksfaglige helhetsløsninger. Det skal samtidig legges vekt på hensynet til miljøverdier som naturmangfold, landskap, kulturminner og friluftsliv, hensynet til fare for flom, erosjon og løsmasseskred, samt andre interesser som blir berørt av veiframføringen.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til formål

Landbruksfaglige helhetsløsninger

«Landbruksfaglige helhetsløsninger» betyr blant annet at man må ta en helhetlig vurdering av infrastrukturen, på tvers av eiendomsgrensene. For skogsveiene er det ofte slik at de optimale veiløsningene i et større sammenhengende skogområde krever samarbeid mellom flere grunneiere. Se også avklaringen lenger ned, under § 3-2.

Hensyn til kulturminner

Hensynet til kulturminner gjelder ikke innenfor hele veiens dekningsområde. Hensynet gjelder ved bygging av landbruksveier og gjelder i selve veitraseen, inkludert veigrøftene og eventuelt områder som berøres i anleggsperioden. I forbindelse med hogst, terrengtransport og annen skogbruksaktivitet innenfor hele veiens dekningsområde, reguleres hensynet til kulturminner av annet regelverk, slik som skogbruksloven, naturmangfoldsloven og Norsk PEFC Skogstandard.

§ 1-2 Definisjoner

§ 1-2

I denne forskriften forstås:

- a. Landbruksveier: bilveier og traktorveier som bygges i samsvar med normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse fastsatt av Landbruks- og matdepartementet, samt enklere veier som er nødvendige for landbruksvirksomhet.
- b. Landbruksvirksomhet: jord- og skogbruk, herunder gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag.
- c. Ombygging av landbruksvei: vesentlig opprusting av eksisterende vei til en bedre veiklasse i samsvar med normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse fastsatt av Landbruks- og matdepartementet.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Bokstav a): Landbruksveier

«Landbruksveier» er veier som godkjennes etter *forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier*, med hjemmel i *skogbrukslova* og *jordlova*. Dette er veier som er nødvendige for landbruksvirksomhet og der slik virksomhet utgjør hovedformålet. Med hovedformål menes at nytten for landbruksvirksomhet er over 50 prosent av samlet nytte. Dette innebærer at hvis en vei er nødvendig av hensyn til driften av gården og utnyttelse av ressursene på eiendommen er den å oppfatte som landbruksvei og landbruksveiforskriften gjelder. Hvis det derimot ikke er dokumentert behov i jord- eller skogbruk, eller veien i hovedsak skal benyttes til ferie- og fritidsinteresser, skal veien behandles etter plan- og bygningsloven.

Kvalitetskravet til en landbruksvei

I *normaler for landbruksveier* – med byggebeskrivelse, utgitt av Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet, er det åtte veiklasser som beskriver kvalitetskravene til landbruksveier. Seks veiklasser beskriver kravene for transport med tømmerbiler på opp til 24 meter og 60 tonn, og to for transport med lassbærere, landbrukstraktorer og annet lettere transportutstyr.

Bokstav b): Landbruksvirksomhet

«Landbruksvirksomhet» er jord- og skogbruk, herunder gårdstilknyttet næringsvirksomhet basert på gårdens ressursgrunnlag jf. landbruksveiforskriften § 1-2. Landbruksområder vises som landbruks-, natur- og friluftsområder (LNF) i kommuneplanene. Det som klart faller innenfor *landbruksvirksomheter* er produksjoner som melk, kjøttfe, kylling, egg, gris, geit, sau, pels, korn, gras og skog.

For å vurdere landbruksnyttene i forbindelse med en veisøknad, må en ta utgangspunkt i den landbruksvirksomheten som utøves på eiendommen. Veianlegg som krever spesielle vurderinger i forhold til å bestemme landbruksnyttene, er gjerne de som involverer boliger, hytter, seter, kraftproduksjon, turisme, jakt og fiske på landbrukseiendommen.

Bokstav c): Forskjell på nybygging og ombygging

Nybygging er når det anlegges en helt ny vei. Ombygging er oppgradering av eksisterende vei til en bedre veiklasse etter normaler for landbruksveier utgitt av Landbruks- og matdepartementet og Landbruksdirektoratet.

Tiltaket kan defineres som et ombyggingstiltak, hvis for eksempel en gammel skogsvei i v.kl 3 oppgraderes i henhold til kravene til v. kl 3 i de nye landbruksveinormalene (2013).

Punktutbedring kan sees på som en ombygging hvis tiltaket gjør at veiklassen heves.

Når punktutbedringen blir en vesentlig opprusting som hever veiklassen i samsvar med gjeldende landbruksveinormaler, blir det et søknadspliktig tiltak definert som ombygging.

§ 1-3 Virkeområde

§ 1-3

Denne forskriften omfatter nybygging og ombygging av landbruksveier, hvor landbruksvirksomhet utgjør hovedformålet. Forskriften gjelder også etablering av massetak som er nødvendig i forbindelse med bygging og vedlikehold av det enkelte veianlegg og eventuelle tilgrensende landbruksveier.

Forskriften gjelder ikke for opparbeidelse av oppstillingsplass for landbruksmaskiner til bruk på eiendommen og enkle avkjørsler fra godkjente landbruksveier. Det samme gjelder enkle og midlertidige driftsveier som bare medfører ubetydelige terrenginngrep. Med ubetydelige terrenginngrep menes planering med samlet omfang på inntil 150 meter eller på areal inntil 450 m², der fylling eller skjæring ikke fører til mer enn 1 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå. Forskriften gjelder likevel dersom tiltaket kan ha vesentlig negativ påvirkning på de hensyn som er nevnt i § 1-1.

Forskriften gjelder ikke for vedlikehold, punktutbedring eller enkel opprusting av eksisterende landbruksvei som ikke medfører endring av veiklasse i samsvar med normaler for landbruksveier med byggebeskrivelse.

Forskriften gjelder ikke for veier som planlegges og bygges etter annet lov- og forskriftsverk.

Bestemmelsene i plan- og bygningsloven § 29-5 om tekniske krav og § 29-7 om krav til produkter til byggverk, med tilhørende deler av forskrift 26. mars 2010 nr. 489 om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift) gjelder så langt de passer til bygging og ombygging av landbruksveier etter denne forskriften.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier(Lovdata)

Første ledd: Hva forskriften omfatter

Massetak

Forskriften gjelder etablering av massetak som er nødvendig i forbindelse med bygging og vedlikehold av det enkelte veianlegget og eventuelle tilgrensende landbruksveier. Dette gjelder kun massetak som skal levere masse til landbruksveier, ikke til andre formål. Tilgrensede landbruksveier kan være hos flere grunneiere hvor det er naturlig å se veianleggene i sammenheng.

Andre ledd: Unntaket for enklere og midlertidige driftsveier

Forskriften gjelder ikke «midlertidige» driftsveier som er enkle, og som medfører ubetydelig terrenginngrep. Det vil si at forskriften og søknadsplikten eksempelvis gjelder for enkle «permanente» driftsveier.

Driftsvei er et begrep som brukes i skogbruket. Dette er de kjøretraseene i skogsterrenget som blir brukt gjentatte ganger (hovedåre) når tømmeret fraktes ut av skogen, og fram til velteplass (lager ved bilvei). Driftsveiene i skogen er midlertidige og eventuelle kjørespor repareres etter hogst.

Terrenginngrep

For at tiltaket skal kunne definere som et ubetydelig terrenginngrep må lengden på driftsveien være under 150 meter, selv om arealet man får ved å gange sammen lengde og bredde havner under 450 m².

Det er søknadsplikt:

- For flere korte, enkle og midlertidige driftsveier som til sammen blir over 150 meter, innenfor samme driftsområde.
- For enkle og midlertidige driftsveier over en kort strekning hvor skjæring eller fylling medfører over 1 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå. Dette fordi det da kan forventes at tiltaket skjer i en bratthet med økt fra for ras.
- Hvis summen av mindre planerte areal blir mer enn 450 m² innenfor samme driftsområde.

Tredje ledd: Unntak

Punktberedning

Når punktutbedringen ikke medfører endring i veiklasse og hele tiltaket skjer innenfor den opprinnelige veitraseen med grøfter, fra skjæringstopp til fyllingsbunn, er tiltaket *ikke* søknadspliktig. Det er en forutsetning at tiltaket ikke er i strid med formålsparagrafen i landbruksveiforskriften (§ 1-1).

Tolkning av eksisterende landbruksvei

For «eksisterende landbruksvei» legges det til grunn en streng tolkning, som vil si at eksisterende landbruksvei er innenfor skjæringstopp og fyllingsbunn. Hvis veien krever en breddeutvidelse utover dette, uansett omfang, er tiltaket søknadspliktig.

§ 2-1 Søknadsplikt

§ 2-1

Nybygging og ombygging av landbruksveier, etablering av massetak, samt tiltak som omfattes av § 1-3 andre ledd, kan ikke iverksettes uten skriftlig tillatelse fra kommunen.

Søknad om tillatelse skal sendes kommunen på skjema fastsatt av Landbruksdirektoratet.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Første ledd: Søknadsplikten

Grunneier må alltid søke om å få bygge eller ombygge en permanent landbruksvei eller etablere massetak etter landbruksveiforskriften. Det følger av landbruksveiforskriften § 1-3 at opparbeidelse av oppstillingsplass for landbruksmaskiner til bruk på eiendommen og enkle avkjørsler fra godkjente landbruksveier er unntatt fra søknadsplikten. Forskriften inneholder også enkelte unntak fra søknadsplikten når det gjelder midlertidige driftsveier som er enkle, veivedlikehold, punktutbedring og enkel opprustning av eksisterende landbruksvei som ikke medfører heving til bedre veiklasse i samsvar med landbruksveinormalene.

Tredjeperson kan søke på vegne av skogeier, forutsatt at det foreligger en skriftlig fullmakt fra skogeieren om at ansvaret overlates til en navngitt tredjeperson (for eksempel skogbruksleder). Dette er forankret i avtaleloven kap. II.

Andre ledd: Behandling av søknad

Det er kommunen som behandler søknadene om landbruksvei og fatter vedtak. Det er lurt å ta kontakt med kommunen så tidlig som mulig hvis man ønsker å bygge en landbruksvei.

§ 2-2 Krav om konsekvensutredning og forhåndsgodkjenning

§ 2-2

Nybygging av landbruksveier med en lengde på over 5 kilometer skal vurderes konsekvensutredet før vedtak fattes, jf. forskrift 19. desember 2014 nr. 1758 om konsekvensutredninger for tiltak etter sektorlover § 3, jf. vedlegg II bokstav f.

Avkjørsler fra offentlig vei og velteplasser som anlegges inn til offentlig vei, skal på forhånd være godkjent av veimyndighetene, jf. veglova § 40 til § 43.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til bestemmelsene

Ingen kommentarer.

§ 2-3 Innholdet i søknaden

§ 2-3

Søkeren plikter å gi de opplysninger som framgår av søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet.

Søkeren skal på forhånd ha underrettet de som blir berørt av veiltaket og gi opplysninger i søknaden om at dette er gjort.

Til søknad om landbruksvei skal kart som viser planlagt vei, eksisterende veier i området, samt planlagt massetak i forbindelse med veibyggingen vedlegges. For planlagt skogsvei skal kartvedlegget vise dekningsområdet som veien har nytte for. Eventuelle alternative veitraseer bør også framgå.

Til søknad om enkle og midlertidige driftsveier i skogbruket som omfattes av denne forskriften, skal kart som viser driftsområdet vedlegges.

Vedlagte kart skal også vise beliggenheten for kjente miljøverdier, områder med kjent skredfare, eksisterende bebyggelse eller annen infrastruktur som kan bli berørt av veiltaket.

Av søknaden skal nytten av veiltaket framgå. Det skal videre framgå av søknaden hvordan hensynet til å minimere faren for flom, erosjon, løsmasseskred og negativ påvirkning på kjente miljøverdier skal ivaretas i forbindelse med tiltaket.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til bestemmelsene

Ingen kommentarer.

§ 3-1 Uttalelser

§ 3-1

Før vedtak fattes, skal kommunen innhente de uttalelser som er nødvendige, jf. § 1-1, og ellers sørge for at saken er så godt opplyst som mulig.

Kulturminnemyndighetene skal gis anledning til å uttale seg når veiltaket kan berøre interesser innenfor deres ansvarsområder.

Statens vegvesen og Jernbaneverket skal gis anledning til å uttale seg i saker som kan berøre infrastruktur innenfor deres ansvarsområder.

Statsforvalteren skal gis anledning til å uttale seg ved søknad om nybygging av bilveier og når veiltak kan berøre områder med reindriftsinteresser.

Kommunen skal sette en frist for uttalelser basert på tiltakets omfang og karakter. Kommunen skal videre registrere søknaden og kartfeste veiltaket og dekningsområdet i Økonomisystem for skogordningene (ØKS).

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Tredje ledd: Uttalelser fra Statens vegvesen og Jernbaneverket

Statens Vegvesen og Jernbaneverket skal gis anledning til å uttale seg i saker som kan berøre infrastruktur innenfor deres ansvarsområde. Dette gjelder veianlegg hvor eventuelt ras eller flom forårsaket av tiltaket kan medføre skade på infrastrukturen til Statens Vegvesen eller Jernbaneverket. Normalt vil dette være infrastruktur som direkte ligger nedstrøms i forhold til veianlegget.

§ 3-2 Vedtakets innhold mv.

§ 3-2

Saker som behandles etter denne forskriften skal undergis landbruksfaglige og miljøfaglige vurderinger, jf. § 1-1, og hvor det blant annet skal legges vekt på:

- a. helhetsløsninger for landbruksvirksomhet og andre formål veien tjener, uavhengig av eiendomsgrenser,
- b. konsekvenser som bygging, ombygging og bruk av veien vil ha for miljøverdier,
- c. faren for flom, erosjon og løsmasseskred.

Når saken er ferdig forberedt, skal kommunen enten fatte vedtak om å godkjenne veiutformingen, byggingen eller ombyggingen, sette vilkår for godkjenningen, jf. § 3-3, eller nekte hele eller deler av veianlegget bygget eller ombygget. Vedtaket må bygge på at de landbruksressurser veien har betydning for skal kunne brukes på en rasjonell og regningssvarende måte.

Det skal framgå av vedtaket at det er gjort vurderinger i samsvar med naturmangfoldloven § 7.

I vedtaket skal det fastsettes tidsfrist for oppstart og frist for når veiltaket skal meldes klart for ferdiggodkjenning. Hvis fristen for oppstart oversittes faller godkjenningen bort. Kommunen kan i særlige tilfeller forlenge tidsfristene.

Dersom det gjøres vedtak om veiltak som berører utvalgte naturtyper, skal vedtaket registreres i Miljøvedtaksregisteret, jf. **forskrift 14. juni 2013 nr. 643** om Miljøvedtaksregisteret.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Andre ledd: Vedtak

Kommunen kan ikke gjøre vedtak som resulterer i at de landbruksressurser som veien har betydning for ikke kan drives regningssvarende. Men innenfor rimelige grenser må søkeren akseptere at kommunens vedtak kan føre til økonomiske konsekvenser.

Kommunen kan avslå en veisøknad hvis det ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til landbruksfaglige løsninger og det helhetlige veibehovet.

§ 3-3 Vilkår

§ 3-3

Ved godkjenning av nybygging eller ombygging av landbruksveier kan kommunen sette vilkår om planleggerkompetanse, linjeføring, teknisk utforming, vedlikehold og miljømessig tilpasning av veien, samt vilkår som begrenser motorisert ferdsel på veien.

Ved godkjenning av enkle og midlertidige driftsveier i skogbruket kan kommunen sette vilkår til planlegging, gjennomføring og etterarbeider.

Det kan for øvrig settes vilkår som er påkrevd av hensyn til de formålene denne forskriften skal tjene, jf. § 1-1.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier(Lovdata)

Første ledd: Vilkår

Planleggingskompetanse

Det er ingen egen sertifiseringsordning eller utdanning for veiplanleggere i Norge. Veiplanlegger er heller ingen beskyttet tittel. *Skogkurshar*, i dialog med Landbruksdirektoratet, dokumentert kompetansen til de mest erfarne og kompetente veiplanleggerne i Norge. For å komme inn på kurset er det forhåndskrav til relevant utdanning, erfaring samt å kunne vise til godkjente planer av tyngre veiprosjekt. De som gjennomfører kurset er å forstå som **profesjonelle veiplanleggere**. Mer informasjon finnes på www.skogsvei.no.

§ 3-4 Melding om avsluttet arbeid og ferdiggodkjenning mv.

§ 3-4

Når et godkjent veiltak er ferdig bygget eller ombygget skal det gis melding til kommunen om at veiltaket er klart for godkjenning.

Kommunen skal gjennomføre ferdiggodkjenning av veiltaket og registrere dette i ØKS.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til bestemmelsene

Ingen kommentarer.

§ 4-1 Klage

§ 4-1

Vedtak fattet av kommunen etter denne forskriften kan påklages til Statsforvalteren. Vedtak fattet av Statsforvalteren i første instans, kan påklages til Landbruksdirektoratet.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Hvilke regler gjelder for klagerett?

Statsforvalteren er klageinstans for vedtak fattet av kommunen. Hvis Statsforvalteren har fattet et vedtak som førsteinstans er Landbruksdirektoratet klageinstans. Klagefristen er 3 uker fra du fikk vedtaket. Klagen skal sendes til den instans som fattet vedtaket som siden videresender den til klageinstansen.

§ 4-2 Tilsyn og kontroll

§ 4-2

Kommunen skal føre tilsyn med at bestemmelsene i denne forskriften og vedtak fattet med hjemmel i den følges, jf. skogbrukslova § 20 og jordlova § 19. Statsforvalteren kan også føre tilsyn, jf. jordlova § 19.

Kommunen skal utføre miljø- og resultatkontroll av veiltak etter denne forskriften. Statsforvalteren kan gi nærmere retningslinjer for slik miljø- og resultatkontroll.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til bestemmelsene

Ingen kommentarer.

§ 4-3 Dispensasjon

§ 4-3

Statsforvalteren kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i denne forskriften i forbindelse med gjennomføring av tiltak av hensyn til skoghelse, skogproduksjon eller for å sikre tømmerverdier, jf. skogbrukslova § 9 og § 10, og forskrift gitt i medhold av denne.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til bestemmelsene

Ingen kommentarer.

§ 4-4 Straff

§ 4-4

Den som forsettlig eller uaktsomt bryter bestemmelsene i denne forskriften kan straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år, jf. skogbrukslova § 22.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til bestemmelsene

Ingen kommentarer.

§ 4-5 Øvrige sanksjoner

§ 4-5

For å sikre at reglene i forskriften eller vedtak etter forskriften blir gjennomført, kan kommunen pålegge den ansvarlige tvangsmulkt etter skogbrukslova § 23 eller tvangsgebyr etter jordlova § 20.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til bestemmelsene

Ingen kommentarer.

§ 4-6 Ikrafttredelse mv.

§ 4-6

Denne forskrift trer i kraft fra 1. juli 2015.

Fra samme dato oppheves forskrift 20. desember 1996 nr. 1200 om planlegging og godkjenning av veier til landbruksformål.

Kilde: Forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveier (Lovdata)

Kommentarer til bestemmelsene

Ingen kommentarer.

Nyttige lenker

→ [Garden som ressurs - veileder til plan- og bygningsloven om bygge- og anleggstiltak i tilknytning til landbruket](#)

